

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MELCHIOR WATHELET
 prezentate la 4 septembrie 2014¹

Cauza C-434/13 P

**Comisia Europeană
împotriva
Parker Hannifin Manufacturing, fostă Parker ITR Srl,
Parker-Hannifin Corp.**

„Recurs — Concurență — Înțelegeri — Piața europeană a conductelor marine — Succesiune de entități juridice — Imputabilitatea comportamentului ilicit — Reducerea amenzii de către Tribunal”

1. În prezentul recurs, Comisia Europeană se adresează Curții pentru a solicita anularea Hotărârii Parker ITR și Parker Hannifin/Comisia², prin care Tribunalul Uniunii Europene a anulat în parte Decizia C(2009) 428 final a Comisiei³ (cu privire la înțelegerea „conductele marine”, una dintre cele mai lungi înțelegeri sancționate vreodată⁴) și a redus considerabil cuantumul amenzii care fusese aplicată Parker ITR prin această decizie, precum și cuantumul pentru care Parker-Hannifin Corp. (denumită în continuare „Parker-Hannifin”) a fost considerată răspunzătoare în solidar.

2. Această cauză permite Curții să precizeze principiile dreptului concurenței al Uniunii aplicabile înțelegerilor atunci când un transfer intragrup de active care face obiectul încălcării se realizează în vederea vânzării ulterioare a entității juridice cesionare (o filială) către un terț independent, entitatea transferată continuând, ca și înainte de transfer, să participe la înțelegere (și anume o situație de „continuitate sau succesiune economică” intragrup).

1 — Limba originală: franceza.

2 — T-146/09, EU:T:2013:258, denumită în continuare „hotărârea atacată”.

3 — Decizia din 28 ianuarie 2009 privind o procedură de aplicare a articolului [101 TFUE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39406 – Conducte marine, denumită în continuare „decizia în litigiu”). Vom utiliza vechea numerotare a tratatului în prezentele concluzii întrucât decizia în litigiu a fost adoptată în temeiul Tratatului CE. Este interesant de observat că această înțelegere este prima în care un om de afaceri dintr-un stat membru (Italia) este extrădat de către un alt stat membru (Germania) către Statele Unite ca urmare a săvârșirii unei încălcări a dreptului concurenței. Acest om de afaceri a pledat vinovat, „walked into court wearing glasses and dressed in a khaki jump suit, leg irons and handcuffs and accompanied by two US Marshals” și a fost condamnat de către U.S. District Court in the Southern District of Florida la doi ani de închisoare, precum și la o amendă de 50 000 de dolari americani (USD). Curtea Europeană a Drepturilor Omului tocmai a respins acțiunea acestuia îndreptată împotriva deciziei autorităților germane (a se vedea între altele mLex, „Extradited marine hose executive pleads guilty, sentenced to 24 months”, 24 aprilie 2014, și „Human-rights court rejects case of extradited Italian cartel executive”, 29 mai 2014).

4 — Este de asemenea interesant de observat că această înțelegere acoperea întreaga lume și că întreprinderile participante reprezentau o parte foarte importantă a sectorului conducte marine în lume. Era vorba despre o înțelegere complexă, atât de instituționalizată încât a adoptat „statute” sub forma unui protocol de acord, o structură formală de „Club”, nume de cod și a recurs la serviciile unor „consultanți” externi care coordonau și supravegheau înțelegerea. Era de asemenea o înțelegere solidă. Astfel, după ce a cunoscut o criză în perioada dintre luna mai a anului 1997 și luna iunie a anului 1999, aceasta și-a regăsit vigoarea din trecut și și-a continuat activitățile timp de încă opt ani. Înțelegerea a fost desființată doar în urma inspecțiilor coordonate efectuate de diverse autorități din domeniul concurenței din toată lumea. În consecință, mai mulți directori implicați în înțelegere au fost condamnați la pedepse cu închisoarea în mai multe țări.

3. În cauză, este vorba despre principiul *răspunderii personale*, potrivit căruia o încălcare (în speță o înțelegere) trebuie imputată persoanei fizice sau juridice care exploatează întreprinderea care participă la înțelegere⁵, și despre excepția de la acest principiu, și anume principiul *continuității economice* (dezvoltat în special în cazurile de restructurări sau alte schimbări în cadrul unui grup de întreprinderi), potrivit căruia se poate dovedi necesar, în scopul punerii eficiente în aplicare a normelor de concurență, să se impute o înțelegere nu operatorului inițial, ci noului operator al întreprinderii implicate⁶.

I – Istoricul litigiului

4. Situația de fapt nu este contestată de părți.

5. Activitățile în sectorul conductelor marine⁷ vizate în cauză au fost instituite în 1966 de către Pirelli Treg SpA, o societate care aparține grupului Pirelli. În urma fuziunii dintre două filiale în cadrul grupului Pirelli, acestea au fost preluate în 1990 de către ITR SpA (denumită în continuare „ITR”).

6. În anul 1993, ITR a fost cumpărată de Saiag SpA.

7. În anul 2001, Parker-Hannifin Corp., societatea-mamă a grupului Parker-Hannifin și Saiag, a inițiat discuții cu privire la posibila achiziție de către Parker Hannifin a activităților privind conductele marine ale ITR. Din perspectiva acestei vânzări, ITR a creat în luna iunie a anului 2001 o filială denumită ITR Rubber.

8. La 5 decembrie 2001, Parker Hannifin Holding Srl, o filială deținută 100 % de Parker Hannifin, a convenit cu ITR să cumpere 100 % din acțiunile ITR Rubber, fiind necesar ca achiziția să se realizeze la cererea Parker Hannifin Holding.

9. Astfel, contractul prevedea printre altele că transferul sectorului țevilor din cauciuc (inclusiv sectorul conductelor marine) al ITR către ITR Rubber se va efectua la cererea Parker-Hannifin Holding.

10. La 19 decembrie 2001, ITR a transferat activitățile sale din sectorul conductelor marine către ITR Rubber.

11. Transferul și-a produs efectele la 1 ianuarie 2002.

12. La 31 ianuarie 2002, Parker Hannifin Holding a cumpărat de la ITR acțiunile ITR Rubber. ITR Rubber a devenit în continuare Parker ITR Srl⁸.

13. În anul 2007, Comisia a inițiat o investigație pentru încălcarea articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE pe piața conductelor marine.

5 — A se vedea Hotărârile KNP BT/Comisia (C-248/98 P, EU:C:2000:625, punctul 71), Cascades/Comisia (C-279/98 P, EU:C:2000:626, punctul 78), Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia (C-286/98 P, EU:C:2000:630, punctul 37) și SCA Holding/Comisia (C-297/98 P, EU:C:2000:633, punctul 27), precum și Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza ETI și alții (C-280/06, EU:C:2007:404, punctul 71).

6 — A se vedea Hotărârile Aalborg Portland și alții/Comisia (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctele 356-359), ETI și alții (C-280/06, EU:C:2007:775), Jungbunzlauer/Comisia (T-43/02, EU:T:2006:270), ArcelorMittal Luxembourg și alții/Comisia (T-405/06, EU:T:2009:90) și, în recurs, ArcelorMittal Luxembourg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxembourg și alții (C-201/09 P și C-216/09 P, EU:C:2011:190).

7 — Conductele marine sunt utilizate pentru a încărca gaze sau produse petroliere provenite din instalații offshore (de exemplu geamanduri ancorate în larg sau platforme plutitoare de extracție a gazelor sau a petrolului) pe vapoare-cisterne și, în continuare, pentru a descărca aceste produse pe alte instalații offshore sau pe uscat.

8 — În scopul prezentelor concluzii, vom utiliza denumirea Parker ITR chiar și pentru perioadele în care, aparținând grupului Saiag și societății-mamă intermediare ITR, întreprinderea se numea ITR Rubber.

14. În decizia în litigiu, Comisia a constatat că 11 societăți, printre care Parker Hannifin Manufacturing (fostă Parker ITR) și Parker-Hannifin (denumite în continuare în comun „intimatele”), săvârșiseră, în sectorul conductelor marine în cadrul SEE, o încălcare unică și continuă în diferite perioade cuprinse între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007, încălcarea constând în atribuirea unor cereri de ofertă, stabilirea prețurilor, stabilirea cotelor, stabilirea condițiilor de vânzare, împărțirea piețelor geografice și schimbul de informații sensibile cu privire la prețuri, volumul vânzărilor și cererile de ofertă.

15. În decizia menționată, Comisia a constatat că Parker ITR și Parker Hannifin participaseră la înțelegere în perioada cuprinsă între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007 (în ceea ce privește prima dintre acestea) și între 31 ianuarie 2002 și 2 mai 2007 (în ceea ce privește cea de a doua). Societății Parker ITR i s-a aplicat o amendă de 25 610 000 de euro, dintre care 8 320 000 de euro în solidar cu Parker-Hannifin.

16. Comisia nu a reținut nici răspunderea Pirelli, nici pe cea a ITR și nici pe cea a Saiag (fostele societăți-mamă și/sau predecesoare ale Parker ITR) ca destinatare ale deciziei și nu le-a sancționat, întrucât încălcarea era prescrisă în privința acestora.

II – Hotărârea atacată

17. La 9 aprilie 2009, Parker ITR și Parker-Hannifin au introdus la Tribunal o acțiune având ca obiect, cu titlu principal, anularea deciziei în litigiu în măsura în care le privea și, cu titlu subsidiar, reducerea amenzii aplicate. În sprijinul acțiunii lor, acestea au invocat nouă motive.

18. La 17 mai 2013, prin hotărârea atacată, Tribunalul a admis primul motiv, în ceea ce privește primul aspect al acestuia, întemeiat pe încălcarea principiului răspunderii personale și a anulat articolul 1 litera (i) din decizia în litigiu, în măsura în care reținea răspunderea Parker ITR pentru perioada anterioară datei de 1 ianuarie 2002 (punctele 83-130). În consecință, Tribunalul a admis de asemenea al cincilea și al șaselea motiv, cu privire la majorarea amenzii aplicate pârâtelor ca urmare a rolului de conducător pe care l-ar fi avut Parker ITR în perioada cuprinsă între luna iunie a anului 1999 și luna septembrie a anului 2001 (punctele 139 și 140, 145 și 146, precum și 253 și 254 din hotărârea atacată).

19. Tribunalul a respins celelalte motive.

20. Exercițându-și competența de fond, Tribunalul a redus amenda aplicată Parker ITR de la 25 610 000 de euro la 6 400 000 de euro. În ceea ce privește suma la a cărei plată Parker-Hannifin era obligată în solidar, Tribunalul a redus-o cu 100 000 de euro (și anume la 6 300 000 de euro)⁹.

III – Cu privire la recurs

21. În susținerea recursului, Comisia invocă două motive. În memoriul în răspuns, intimatele au invocat argumente referitoare la calculul amenzii în cazul în care Curtea ar admite primul motiv al recursului.

⁹ — Punctul 257 din hotărârea atacată are următorul cuprins: „[a]vând în vedere toate considerațiile precedente, trebuie, în primul rând, să se anuleze articolul 1 litera (i) din decizia [în litigiu], întrucât privește încălcarea reproșată Parker ITR pentru perioada anterioară lunii ianuarie 2002, în al doilea rând, să se stabilească valoarea amenzii aplicate acesteia la 6 400 000 de euro, sumă la a cărei plată Parker-Hannifin trebuie obligată în solidar în limita a 6 300 000 de euro, din moment ce răspunderea solidară a Parker-Hannifin nu poate fi reținută pentru perioada dintre 1 și 31 ianuarie 2002, și, în sfârșit, în al treilea rând, să se respingă acțiunea în rest”.

A – Primul motiv: Aplicarea eronată a jurisprudenței referitoare la continuitatea economică

1. Hotărârea atacată

22. După ce a amintit jurisprudența referitoare la principiile răspunderii personale (punctele 85-88) și continuității economice (punctele 89-98), Tribunalul a statuat, la punctele 115, 116 și 121 din hotărârea atacată, după cum urmează:

„115. Trebuie constatat că, pe de o parte, de la 27 iunie 2001 la 31 ianuarie 2002, ITR Rubber era o filială deținută 100 % de ITR și, pe de altă parte, transferul activelor referitoare la țevile din cauciuc către ITR Rubber nu și-a produs efectele decât din 1 ianuarie 2002, niciun element din dosarul Comisiei nedemonstrând că ITR Rubber a desfășurat vreo activitate și în special o activitate în legătură cu conductele marine anterior acestei date. [...]

116. În aceste condiții, revenea persoanei juridice care conducea întreprinderea în cauză la momentul comiterii încălcării, mai precis ITR și societății sale mamă Saiag, să își asume răspunderea pentru aceasta, chiar dacă, la momentul adoptării deciziei de constatare a încălcării, desfășurarea activității referitoare la conductele marine fusese plasată sub răspunderea altei întreprinderi, în speță Parker-Hannifin. Astfel, principiul răspunderii personale nu poate fi repus în discuție prin invocarea principiului continuității economice în cazurile în care, precum în speță, o întreprindere implicată în înțelegere, mai precis Saiag și filiala sa ITR, a cesionat o parte din activitățile sale unui terț independent și nu există nicio legătură structurală între cedent și cesionar – mai precis, în prezenta cauză, între Saiag sau ITR și Parker-Hannifin.

[...]

121. [...] din moment ce trebuie să se înlăture premisa raționamentului Comisiei privind aplicarea [principiului] continuității economice numai cesiunii activelor ITR către ITR Rubber (iar nu și cesiunii filialei ITR Rubber către Parker-Hannifin), nu se poate ca răspunderea Saiag și a ITR să fi fost transferată în aplicarea acestui [principiu].”

2. Argumentele părților

23. Comisia susține că trebuie să distingă în speță două transferuri de active: în primul rând, un transfer intragrup, în speță în grupul Saiag, în cadrul căruia activele ITR au fost transferate către ITR Rubber, și, în al doilea rând, un transfer intergrupuri, în speță între grupurile Saiag și Parker-Hannifin, odată cu vânzarea de către Saiag către Parker-Hannifin a ITR Rubber, devenită ulterior ITR Parker.

24. Potrivit Comisiei, Tribunalul s-a referit, în hotărârea atacată, doar la cel de al doilea transfer.

25. Comisia consideră că primul transfer a avut loc în condițiile impuse de jurisprudență pentru a exista un caz de continuitate economică. Aceasta amintește că, potrivit acestei jurisprudențe, atunci când două entități (în cauză ITR și ITR Rubber) constituie aceeași entitate economică, faptul că entitatea care a săvârșit încălcarea (ITR) continuă să existe nu împiedică în sine sancționarea entității căreia aceasta i-a transferat activitățile sale economice (ITR Rubber). Potrivit Comisiei, o asemenea punere în aplicare a sancțiunii este admisibilă în special atunci când entitățile au fost sub controlul aceleiași persoane (în cauză Saiag SpA) și, având în vedere legăturile strânse care le uneau pe plan economic și organizațional, au aplicat în esență aceleași instrucțiuni comerciale.

26. Pentru Comisie, data pertinentă pentru a aprecia dacă ne aflăm în prezența unui transfer de active în cadrul unui grup sau între întreprinderi independente este cea a transferului însuși de active. În speță, chiar Saiag/ITR ar fi cea care a creat ITR Rubber, filiala căreia i s-au transferat activele, în condițiile în care aceasta se afla sub controlul lor.

27. Deși este necesar ca la această dată să existe legături structurale, în schimb, nu ar fi necesar ca aceste legături să continue pentru toată perioada încălcării. Faptul că ITR Rubber nu a rămas în grupul Saiag și că s-a scurs doar o perioadă scurtă între crearea acesteia și vânzarea către grupul Parker-Hannifin ar fi irelevant. De asemenea, împrejurarea că ITR Rubber a fost destinată vânzării, încă de la crearea sa, ar fi lipsită de relevanță: pentru a nu crea insecuritate juridică, aplicarea principiului continuității economice ar trebui astfel să fie reglementată de norme obiective și clare și să nu depindă de intenții subiective sau de evenimente ulterioare transferului.

28. Comisia adaugă că, contrar celor statuate de Tribunal, nu era obligată să atribuie răspunderea pentru comportamentul ilicit societăților-mamă Saiag și ITR. Împrejurarea că, într-o cauză anterioară, Comisia a ales să atribuie această răspundere societății-mamă cedente, iar nu filialei care făcuse obiectul cesiunii ar fi irelevantă din moment ce practica sa decizională anterioară nu creează un cadru juridic obligatoriu pentru a aprecia legalitatea actelor pe care le adoptă ulterior. Alegând în prezenta cauză să atribuie răspunderea pentru încălcarea ITR Rubber, ca succesori economici ai ITR, Comisia și-ar fi exercitat puterea de apreciere care îi este recunoscută de jurisprudență. În această privință, Comisia observă că, deși faptul de a fi aplicat o amendă Parker ITR poate să fi contribuit, desigur, la reducerea valorii investiției realizate de Parker-Hannifin, acest risc nu se distinge de alte riscuri apărute la achiziționarea unei societăți (de exemplu riscul de a trebui să își asume o răspundere privind mediul) și împotriva căruia un cumpărător se poate proteja prin prevederea clauzelor adecvate de excludere a răspunderii din acordul de vânzare și de cumpărare.

29. În sfârșit, Comisia arată că era cu atât mai justificat să atribuie Parker ITR răspunderea pentru încălcarea pentru toată perioada în care activele care fac obiectul încălcării participaseră la încălcare, cu cât era de imposibil, ca urmare a prescripției, să aplice o sancțiune fostului titular al activelor, respectiv Saiag/ITR. Din acest punct de vedere, imposibilitatea de a aplica o amendă fostului operator ca urmare a prescripției ar echivala cu o situație în care acesta din urmă ar fi încetat să mai existe din punct de vedere juridic sau ar fi încetat orice activitate economică, situație în care, pentru a garanta aplicarea efectivă a dreptului concurenței al Uniunii, Curtea a confirmat în mod explicit că a existat succesiune economică¹⁰.

30. Ca răspuns, Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin arată că Comisia interpretează în mod eronat jurisprudența referitoare la continuitatea economică. Potrivit intimatelor și contrar susținerilor Comisiei, Curtea nu ar fi instituit, în Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775), o regulă mecanică potrivit căreia existența în trecut a unei simple legături structurale între cedentul și cesionarul activității implicate într-o încălcare atrage automat răspunderea cesionarului pentru săvârșirea unei astfel de încălcări. Curtea ar fi statuat în mod expres că o astfel de consecință era posibilă numai cu condiția de a se demonstra că cedentul și cesionarul se aflau sub controlul efectiv al aceleiași persoane în momentul în care exista legătura structurală și că aceștia au aplicat în esență aceleași instrucțiuni comerciale. Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin adaugă că interpretarea lor este confirmată de Hotărârea ulterioară ThyssenKrupp Nirosta/Comisia (C-352/09 P, EU:C:2011:191), în care nici Comisia și nici Curtea nu au evocat legătura structurală care a existat inițial între cedentul Thyssen Stahl și cesionarul ThyssenKrupp Nirosta ca motiv posibil, chiar suficient, pentru a considera cea de a doua entitate răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al primei entități.

31. Or, în decizia în litigiu, Comisia ar fi omis în totalitate să aprecieze dacă, în perioada scurtă în care a existat legătura structurală între ITR și ITR Rubber, aceste două entități se aflaseră, astfel cum prevede Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775), sub controlul aceleiași persoane și, având în vedere legăturile strânse care le uneau pe plan economic și organizațional, aplicaseră în esență aceleași instrucțiuni comerciale. Decizia în litigiu ar menționa doar că, la data cesiunii activităților privind conductele marine de către ITR către ITR Rubber, cea de a doua era „deținută 100 %” de către prima.

10 — Comisia face trimitere la Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctul 41).

Decizia menționată nu ar face nicio mențiune cu privire la jurisprudența în temeiul căreia o societate-mamă poate fi prezumată că exercită o influență decisivă asupra unei filiale deținute 100%. De altfel, în ipoteza în care decizia în litigiu s-ar întemeia în mod implicit pe această prezumție, ar exista, în opinia intimatelor, o încălcare a dreptului lor la apărare, întrucât comunicarea privind obiecțiunile nu se referise în mod clar la aceasta.

32. Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin deduc de aici că, din moment ce Comisia a omis să aprecieze în decizia în litigiu dacă ITR și ITR Rubber (devenită Parker ITR) constituiau o singură întreprindere în scurta perioadă de timp în care au avut o legătură structurală, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că Parker ITR nu putea fi considerată răspunzătoare pentru comportamentul ITR doar pe baza unei astfel de legături structurale din trecut.

33. În sfârșit, intimatele subliniază că normele de prescripție sunt norme obiective a căror aplicare nu depinde de entitățile implicate într-o încălcare. Deși acestea din urmă pot încerca să evite să își asume răspunderea prin cesiunea filialelor, acestea nu au în schimb niciun control asupra aplicării normelor de prescripție. Afirmarea Comisiei potrivit căreia imposibilitatea de a aplica o amendă unei entități ca urmare a prescripției ar echivala cu o situație în care fostul operator a încetat să mai existe din punct de vedere juridic sau a încetat orice activitate economică ar fi, așadar, un amalgam.

3. Aprecieri

a) Introducere

34. Prezenta cauză se înscrie în special pe linia Hotărârii ETI și alții (EU:C:2007:775), în care Curtea a constatat existența unei continuități economice în împrejurări foarte asemănătoare cu cele din speță. Astfel, în această cauză, existase un transfer intragrup de active către o filială nou creată, constituită în scopul de a fi privatizată și apoi vândută, precum în speță (și acest lucru fără niciun indiciu de intenție abuzivă). Cele două părți din prezentul recurs se întemeiază de altfel pe această hotărâre, însă pentru a susține teze contrare.

b) Jurisprudența

35. Trebuie să se aibă în vedere că dreptul concurenței al Uniunii se aplică unor întreprinderi a căror structură, mod de finanțare, organizare juridică și acționariat pot varia în timp. Considerăm (ca și Comisia) că această circumstanță și necesitatea de a adapta aplicarea efectivă a dreptului concurenței la aceste schimbări pot justifica acceptarea unor derogări de la principiul răspunderii personale, în special în situații precum cea din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775) sau cea din prezenta cauză în care s-ar aplica principiul continuității economice.

36. În mod evident, în cazul în care o întreprindere dobândește o altă întreprindere prin cumpărarea acțiunilor acesteia, nu vor exista în mod normal probleme întrucât *entitatea juridică* rămâne aceeași (transfer de entitate juridică). Dimpotrivă, dificultățile vor apărea în situațiile în care cumpărătorul achiziționează „business-ul” unei întreprinderi implicate într-o încălcare sau în situația în care *activele* sunt transferate (transfer de active)¹¹.

37. În Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, punctul 145), Curtea a statuat, în ceea ce privește principiul continuității economice (a cărui aplicare era invocată de Anic având în vedere cesiunea activelor sale vizate de încălcare), că, „întrucât Anic reproșează Tribunalului că i-a imputat răspunderea pentru încălcare, deși ar fi cesionat Monte activitatea sa referitoare la polipropilenă, aceasta încalcă principiul răspunderii personale și neglijează circumstanța decisivă, care

11 — A se vedea de exemplu Jones, A., și Sufirin, B., *EC Competition Law*, Oxford, 2004, p. 121.

rezultă din jurisprudența Curții (a se vedea în acest sens Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, citată anterior, punctele 80 și 84), potrivit căreia [principiul] numit «al continuității economice» se poate aplica numai în cazul în care persoana juridică responsabilă de exploatarea întreprinderii ar fi încetat să mai existe din punct de vedere juridic după săvârșirea încălcării. Rezultă de asemenea că aplicarea acestor criterii nu este cu nimic contrară principiului securității juridice”.

38. Cu toate acestea, simplul fapt că o entitate juridică implicată într-o încălcare continuă să existe nu exclude în mod necesar posibilitatea Comisiei de a atribui răspunderea entității careia i-au fost transferate activitățile economice.

39. Astfel cum a amintit recent Curtea în Hotărârea Versalis (fostă Polimeri Europa)/Comisia (C-511/11 P, EU:C:2013:386), „[p]otrivit unei jurisprudențe constante, dreptul concurenței al Uniunii vizează activitățile întreprinderilor, iar noțiunea de întreprindere cuprinde orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul său de finanțare. În cazul în care o asemenea entitate încalcă normele de concurență, răspunderea pentru această încălcare revine, potrivit principiului răspunderii personale, întreprinderii respective^[12]. [...] Curtea a statuat deja că, *atunci când două entități constituie aceeași entitate economică, faptul că entitatea care a săvârșit încălcarea există încă nu împiedică, în sine, sancționarea entității careia aceasta i-a transferat activitățile sale economice*. În special, o asemenea punere în aplicare a sancțiunii este admisibilă atunci când aceste entități au fost *sub controlul aceleiași persoane și, având în vedere legăturile strânse care le unesc pe plan economic și organizațional, au aplicat, în esență, aceleași instrucțiuni comerciale*”¹³ (sublinierea noastră). În hotărârea atacată, Tribunalul se referă de altfel la aceleași condiții de aplicare a principiului continuității economice (punctele 92 și 93).

40. Putem înțelege logica aflată la baza acestei jurisprudențe: având în vedere durata îndelungată a înțelegerilor și, uneori, a investigațiilor Comisiei, este important – în situații de continuitate economică intragrup (care ar putea fi utilizată de altfel pentru a eluda răspunderea) – să se evite ca încălcarea să rămână nesancționată, în special în temeiul principiului efectului util al dreptului concurenței al Uniunii.

41. În Hotărârea HFB și alții/Comisia (T-9/99, EU:T:2002:70, punctul 106), Tribunalul a statuat în mod întemeiat că „[e]ste adevărat că, în anumite împrejurări, o încălcare a normelor de concurență poate fi imputată succesului economic al unei persoane juridice care este autorul acesteia, chiar și atunci când aceasta din urmă nu a încetat să existe la data adoptării deciziei de constatare a respectivei încălcări, pentru ca efectul util al acestor norme să nu fie compromis în urma modificărilor aduse în special formei juridice a întreprinderilor în cauză”¹⁴.

42. În Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctele 40, 41 și 44), pronunțată de Marea Cameră, Curtea a confirmat că aplicarea principiului continuității economice se justifică prin necesitatea de a asigura că sancțiunile pentru încălcările dreptului concurenței au un efect descurajator.

43. La punctul 41 din această hotărâre, Curtea a amintit că, „dacă nu ar fi prevăzută nicio altă posibilitate de aplicare a sancțiunii unei alte entități decât cea care a săvârșit încălcarea, întreprinderile ar putea eluda sancțiunile prin simplul fapt al modificării identității lor în urma restructurărilor, a cesiunilor sau a altor schimbări juridice sau organizaționale. Ar fi astfel compromis obiectivul de a reprima comportamentele contrare normelor de concurență și de a preveni repetarea acestora prin intermediul unor sancțiuni disuasive^[15]”. Și Curtea a continuat la punctul 42 afirmând că, „atunci

12 — Curtea se referă în acest sens la Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctele 38 și 39 și jurisprudența citată).

13 — Curtea se referă la Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctele 48 și 49, precum și jurisprudența citată, și anume Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, EU:C:2004:6, punctele 355-358).

14 — Tribunalul se referă la Hotărârea NMH Stahlwerke/Comisia (T-134/94, EU:T:1999:44, punctul 127).

15 — Curtea se referă în acest sens la jurisprudența următoare: Hotărârile ACF Chemiefarma/Comisia (41/69, EU:C:1970:71, punctul 173) și Showa Denko/Comisia (C-289/04 P, EU:C:2006:431, punctul 61), precum și Britannia Alloys & Chemicals/Comisia (C-76/06 P, EU:C:2007:326, punctul 22).

când o entitate care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență face obiectul unei modificări juridice sau organizaționale, această modificare nu are neapărat ca efect crearea unei noi întreprinderi exonerate de răspunderea pentru comportamentele contrare normelor de concurență ale entității precedente în cazul în care, din punct de vedere economic, există o identitate între cele două entități”.

44. De asemenea, Tribunalul a statuat la punctul 51 din Hotărârea Hoechst/Comisia (T-161/05, EU:T:2009:366) că, „[î]n scopul aplicării eficiente a normelor de concurență, poate fi [...] necesară imputarea unei înțelegeri în mod excepțional noului operator, și nu operatorului inițial al întreprinderii implicate, în ipoteza în care noul operator poate fi într-adevăr considerat succesori al operatorului inițial, ceea ce înseamnă că acesta exploatează în continuare întreprinderea care a participat la înțelegere”. Și Tribunalul citează punctul 41 din Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775).

c) Prezenta cauză

i) Luare de poziție generală

45. Considerăm că, deși Tribunalul a amintit într-adevăr (fără a o analiza totuși în mod aprofundat) jurisprudența corectă în materia continuității economice intragrup, acesta nu a aplicat-o și în prezenta cauză.

46. Astfel cum a subliniat Comisia în mod întemeiat, trebuie să se distingă în speță două transferuri de active (două operațiuni distincte care au fiecare consecințele lor juridice proprii¹⁶): un prim transfer, *intragrup*, în speță în grupul Saiag, în cadrul căruia activele ITR au fost transferate către ITR Rubber, și un al doilea transfer, *intergrupuri* de această dată, în speță între grupurile Saiag și Parker-Hannifin, odată cu vânzarea de către Saiag către Parker-Hannifin a ITR Rubber, devenită ulterior ITR Parker¹⁷.

47. Or, hotărârea atacată s-a referit în mod evident numai la cel de al doilea transfer (a se vedea de exemplu punctele 116 și 121 din hotărârea menționată), această interpretare fiind propusă de reclamantele în primă instanță și confirmată de Tribunal. Astfel, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept printr-o calificare eronată a faptelor, ceea ce a provocat o aplicare incorectă a principiului continuității economice. Astfel, Tribunalul se întemeiază în mod eronat pe lipsa legăturilor structurale după transferul de active în favoarea Parker ITR, și anume între Saiag/ITR și Parker-Hannifin, chiar dacă asemenea legături existau între ITR și filiala sa deținută în proporție de 100 % Parker ITR încă de la primul transfer de active (intragrup) până la data celui de al doilea transfer (intergrupuri).

48. În opinia noastră, primul transfer a avut loc în condițiile impuse de jurisprudență pentru a exista un caz de continuitate economică care să permită derogarea de la principiul răspunderii personale.

16 — Astfel, deși două operațiuni pot fi interdependente pe plan economic, nu se poate neglija totuși prima dintre aceste operațiuni sau considera că responsabilitățile juridice care decurg de aici dispar, fiind absorbite *ipso facto* în cea de a doua operațiune.

17 — Considerăm (ca și Comisia) că obiectul prezentei cauze nu este în mod evident simpla vânzare a unei entități juridice care a participat la încălcare; în cazul în care ITR ar fi fost vândută ca entitate juridică, răspunderea care ar fi continuat să revină acestei entități în cadrul noului grup pentru trecut ar decurge din Hotărârea Cascades/Comisia (C-279/98 P, EU:C:2000:626). Nu se poate prezenta această cauză nici ca o vânzare de active către un grup independent.

49. Astfel, potrivit jurisprudenței¹⁸, atunci când două entități (în cauză ITR și ITR Rubber) constituie aceeași entitate economică, faptul că entitatea care a săvârșit încălcarea (ITR) continuă să existe nu împiedică în sine sancționarea entității căreia aceasta i-a transferat activitățile sale economice (ITR Rubber). În plus, o asemenea punere în aplicare a sancțiunii este admisibilă în special atunci când aceste entități au fost sub controlul aceleiași persoane (în cauză Saiag SpA) și, având în vedere legăturile strânse care le uneau pe plan economic și organizațional, au aplicat în esență aceleași instrucțiuni comerciale.

50. Este important să amintim că, în cazul ITR, activele au fost transferate unei entități (ITR Rubber) create chiar în cadrul întreprinderii care a săvârșit încălcarea (ITR) pe durata acesteia, astfel încât condițiile continuității economice intragrup erau reunite. În continuare, nu activele, ci entitatea juridică (ITR Rubber) a fost transferată de la grupul Saiag/ITR către grupul Parker-Hannifin înainte de a se numi Parker ITR. Adaugăm că Comisia nu a imputat, în raport cu principiul continuității economice, răspunderea Parker-Hannifin, pentru perioada anterioară achiziției de acțiuni ale ITR Rubber.

51. Este vorba, așadar, doar de răspunderea ITR Rubber (sau a Parker ITR) înseși, care, înainte de vânzarea sa către Parker-Hannifin, primise activele care fac obiectul încălcării din partea propriei societăți-mamă, ITR, membră a grupului Saiag/ITR. În opinia noastră, teza Comisiei este corectă, în măsura în care aceasta constă în a afirma că acest transfer de active intragrup anterior vânzării filialei permite, potrivit jurisprudenței, să atribuie ITR Rubber (sau Parker ITR), ca succesori economici intragrup, o răspundere pentru comportamentul ilicit al ITR. Indiferent de obiectivele ultime urmărite de Saiag/ITR prin crearea ITR Rubber, transferul a constituit o schimbare organizațională internă¹⁹ prin care activitatea implicată în înțelegere a fost transferată ITR Rubber, care, mai întâi sub această denumire și apoi sub denumirea de Parker ITR, a continuat această activitate și participarea sa la înțelegere nu mai puțin de șase ani. Cu alte cuvinte, ITR Rubber (devenită Parker ITR) a rămas răspunzătoare, creând o nouă răspundere pentru noul său proprietar ca urmare a participării continue la încălcare. De altfel, contrar a ceea ce pare să considere Tribunalul, vânzarea entității juridice nu poate fi suficientă pentru a întrerupe continuitatea economică anterioară²⁰.

ii) Analiza detaliată a raționamentului Tribunalului

52. Dacă revenim la hotărârea atacată, se poate constata că Tribunalul consacră nu mai puțin de 48 de puncte principiului continuității economice (și anume punctele 83-130 din hotărârea menționată). Cu toate acestea, motivele pentru care Tribunalul a exclus răspunderea ITR Rubber (devenită, în urma cesiunii către grupul Parker-Hannifin, Parker ITR) ca succesori economici al ITR nu par, în opinia noastră, să reiasă în mod clar din hotărârea atacată.

53. Dacă examinăm punctele din hotărârea atacată citate la punctul 22 din prezentele concluzii, s-ar părea că Tribunalul a raționat după cum urmează: i) ITR Rubber a avut numai șapte luni de existență în cadrul grupului Saiag și a exercitat doar pentru o perioadă scurtă (o lună) activități în legătură cu conductele marine (punctul 115); ii) ITR Rubber a fost constituită în cadrul grupului Saiag numai pentru a fi vândută către o întreprindere terță (și anume grupul Parker) (punctul 115); iii) „în aceste condiții”, fostul operator al activităților în discuție (ITR și societatea-mamă Saiag SpA) este cel care ar

18 — A se vedea Hotărârile Aalborg Portland și alții/Comisia (EU:C:2004:6, punctele 356-359) și ETI și alții (EU:C:2007:775, punctele 48 și 49). Punctul 359 din Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia (EU:C:2004:6) este deosebit de pertinent în speță: „[i]n această privință, este adevărat că în Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, citată anterior (punctul 145), Curtea a statuat că nu poate exista continuitate economică decât în cazul în care persoana juridică responsabilă de exploatarea întreprinderii ar fi încetat să mai existe din punct de vedere juridic după săvârșirea încălcării. Această cauză privea totuși cazul a două întreprinderi existente și operaționale, dintre care una cedase pur și simplu o anumită parte din activitățile sale celeilalte, și care nu aveau nicio legătură structurală între ele. Or, astfel cum rezultă din punctul 344 din prezenta hotărâre, această situație nu se regăsește în speță” (sublinierea noastră).

19 — A se vedea Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctele 41, 42 și 44).

20 — Astfel, vânzarea activelor în litigiu în interiorul grupului Saiag și vânzarea ulterioară a entității juridice Parker ITR către un grup nou trebuie tratate, pe plan conceptual, ca evenimente distincte.

fi trebuit să răspundă pentru încălcare pentru perioada anterioară datei de 1 ianuarie 2002, data transferului activităților implicate în înțelegere către ITR Rubber (punctul 116 prima teză, precum și punctele 118²¹ și 119²²); iv) cesiunea ITR de către Saiag către Parker-Hannifin nu poate fi analizată, așadar, ca un caz de continuitate economică (punctul 116 a doua teză).

54. Analizăm în continuare elementele și împrejurările care au stat la baza raționamentului Tribunalului pentru a respinge aplicarea principiului continuității economice.

– Când trebuie să fi existat legăturile structurale dintre cedent și cesionar? Cedentul trebuie să fi încetat să mai existe din punct de vedere juridic?

55. Este adevărat că Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctul 50) face trimitere la legăturile structurale dintre cedent și cesionar „la momentul comportamentelor lor ilicite”.

56. Însă, în hotărâri pronunțate în recurs, Curtea a validat deja existența unei continuități economice chiar dacă transferul de active a avut loc după încetarea încălcării (ceea ce confirmă, în opinia noastră, faptul că legăturile structurale nu trebuie să existe în mod obligatoriu pe toată perioada încălcării), dar în care legăturile structurale dintre cele două entități cedentă și cesionară existau *la data deciziei Comisiei*.

57. În Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia²³, Tribunalul a confirmat statutul de succesori economic al Aalborg, care primise activele care fac obiectul încălcării săvârșite de Aktieselskabet Aalborg Portland-Cement Fabrik (AAPCF) în momentul constituirii acesteia în 1990 (cu efect retroactiv de la 1 ianuarie 1990), deși durata încălcării era cuprinsă între luna ianuarie a anului 1983 și luna decembrie a anului 1988. În timp ce societatea Aalborg susținea că societatea care a săvârșit încălcarea „nu [încetase] să existe din punct de vedere juridic, devenind o societate holding care deține, sub o denumire nouă, 50 % din acțiunile Aalborg” (punctul 1334), Tribunalul a înlăturat respectivul argument, pentru motivul că aceste modificări se înscriaseră în cadrul reorganizării grupului, ceea ce permitea să se considere că Aalborg și autorul încălcării constituie aceeași entitate economică în sensul articolului 81 CE și, ulterior, Comisia „să considere Aalborg răspunzătoare pentru activitățile societății” în cauză (punctul 1335).

58. În stadiul recursului, Curtea a validat hotărârea Tribunalului cu privire la acest punct²⁴.

59. Aalborg susținuse de asemenea că „nu ar fi putut fi considerată răspunzătoare pentru activitățile unei înțelegeri în perioada istorică în care Decizia Ciment, contrar [comunicării privind obiecțiunile], plasează această încălcare. Dat fiind [că ea] nu fusese constituită încă la data reuniunilor în discuție, reprezentanții săi ar fi fost în mod incontestabil absenți de la reuniunile considerate fundamentale pentru înțelegerea constatată în Decizia Ciment” (punctul 351 din hotărârea respectivă a Curții).

60. Or, după ce a precizat că aspectul de drept privea problema dacă faptul că societatea care a săvârșit încălcarea „exist[a] încă exclud[ea] în totalitate și în mod necesar posibilitatea Comisiei de a acționa împotriva Aalborg în calitate de autor al încălcării din punct de vedere economic și organizațional”, Curtea a răspuns negativ, arătând că, ținând seama de identitatea economică a întreprinderii anterior și ulterior schimbărilor intervenite, menținerea existenței societății respective ca entitate juridică „nu

21 — „În consecință, Comisia trebuia să constate că Saiag și ITR erau răspunzătoare pentru încălcare până la 1 ianuarie 2002, apoi, eventual, să constate că această încălcare se prescriesese, astfel cum îi permite o jurisprudență constantă [...]”.

22 — „În schimb Comisia nu putea în aceste condiții să rețină răspunderea ITR Rubber pentru perioada anterioară datei de 1 ianuarie 2002, data la care i-au fost transmise activele implicate în încălcare.”

23 — T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 și T-104/95, EU:T:2000:77, punctele 1334 și 1335 din motivare și punctul 15 din dispozitiv.

24 — Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia (EU:C:2004:6, punctele 344-359).

constituia, așadar, în sine un motiv de anulare a deciziei” (punctul 358). Admițând totodată că a considerat în Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni (EU:C:1999:356) că nu putea exista continuitate economică decât în cazul în care persoana juridică responsabilă de exploatarea întreprinderii ar fi încetat să mai existe din punct de vedere juridic după săvârșirea încălcării, Curtea a subliniat că, în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, era vorba „despre două întreprinderi existente și operaționale dintre care una cesionase pur și simplu o anumită parte din activitățile sale celeilalte întreprinderi și care nu aveau o legătură structurală între ele” (punctul 359)²⁵, în condițiile în care această situație nu se regăsea în speță.

61. Această abordare a fost de asemenea cea a Tribunalului în Hotărârea Jungbunzlauer/Comisia (EU:T:2006:270, punctele 131 și 132): „[î]n ceea ce privește perioada anterioară restructurării grupului Jungbunzlauer în 1993, trebuie să se constate [...] că, până în 1993, Jungbunzlauer GmbH era responsabilă nu numai de activitățile grupului pe piața acidului citric, dar și de conducerea tuturor activităților grupului. Această din urmă sarcină care consta în coordonarea activităților grupului, inclusiv cele privind piața acidului citric, *fusesse transferată totuși în 1993 societății Jungbunzlauer, care a devenit astfel succesorul economic al Jungbunzlauer GmbH în ceea ce privește administrarea activităților grupului*” (sublinierea noastră), însă „faptul că o societate continuă să existe ca entitate juridică nu exclude ca, în raport cu dreptul [concretenței al Uniunii], o parte din activitățile acestei societăți să poată fi transferată unei alte societăți, care devine răspunzătoare pentru actele săvârșite de prima societate”.

62. De asemenea, în Hotărârea ArcelorMittal Luxembourg și alții/Comisia²⁶, s-a confirmat constatarea unei continuități economice chiar dacă transferul de active către ProfilARBED avusese loc în 1992, respectiv după încetarea încălcării în 1991.

63. Astfel, Tribunalul a arătat în mod întemeiat în această hotărâre (la punctele 36 și, respectiv, 111) că, „[c]onform articolului 1 din decizia atacată: «Întreprinderea alcătuită din [ARBED, TradeARBED și ProfilARBED] a participat, cu încălcarea articolului 65 alineatul (1) [CO], la o serie de acorduri și de practici concertate care au avut ca obiect sau ca efect stabilirea prețurilor, atribui[rea] de cote și schimbul de informații la scară largă privind piața comunitară a barelor. Participarea întreprinderii astfel alcătuite la aceste încălcări este stabilită la perioada cuprinsă între 1 iulie 1988 și 16 ianuarie 1991» și că, „[î]n prezenta cauză, constituirea ProfilARBED în 1992 ca filială deținută integral de ARBED pentru a continua activitățile economice și industriale ale ARBED în domeniul barelor constituie un caz de speță analog cu cel din cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile Aalborg Portland și alții/Comisia și Jungbunzlauer/Comisia, citate anterior” (sublinierea noastră).

64. Această hotărâre a Tribunalului a fost confirmată în continuare de către Curte, care, la punctul 104 din Hotărârea ArcelorMittal Luxembourg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxembourg și alții (EU:C:2011:190) precizează că, „[î]n ceea ce privește argumentul ARBED potrivit căruia imputarea comportamentului ilicit în sarcina unei societăți-soră în temeiul noțiunii de entitate economică ar fi incoerentă, întrucât ar conduce la impunerea în raport cu această societate a unui regim de răspundere mai strict decât cel aplicat societății-mamă, este suficient să se amintească faptul că, în speță, *Comisia a imputat comportamentul menționat în sarcina societății-soră ca urmare a faptului că aceasta a preluat activitățile economice ale societății-mamă și că, în consecință, întrucât răspunderea societății-soră depindea de cea a societății-mamă, regimul de răspundere impus societății-soră nu este cu nimic mai strict decât cel aplicat societății-mamă*” (sublinierea noastră).

25 — A se vedea punctul 39 din prezentele concluzii.

26 — EU:T:2009:90.

65. Considerăm (ca și Comisia) că o altă poziție ar conduce la rezultate arbitrare, întrucât posibilitatea de a atribui răspunderea pentru comportamentul ilicit entității cesionare pentru perioada anterioară transferului ar depinde de menținerea legăturilor structurale cu cedentul, cu rezultate radical diferite după cum legăturile respective ar fi întrerupte cu puțin timp înainte sau după încetarea încălcării.

66. Pe de altă parte, trebuie să amintim că Curtea a admis că o entitate cesionară poate fi considerată succesori economic al entității cedente, chiar dacă legăturile structurale care au existat între acestea *pe toată perioada încălcării* (și, așadar, la data transferului activităților) dispăruseră la data deciziei²⁷.

67. Rezultă din hotărârile citate anterior că aplicarea principiului continuității economice intragrup nu impune nici ca cedentul să fi încetat să mai existe din punct de vedere juridic, nici ca legăturile structurale dintre cedent și cesionar să fi continuat pe toată perioada încălcării.

68. În opinia noastră, data pertinentă pentru a aprecia dacă ne aflăm în prezența unui transfer de active în interiorul unui grup sau între întreprinderi independente trebuie să fie cea a transferului însuși de active²⁸. În speță, reiese din dosar că grupul Saiag/ITR este într-adevăr cel care a creat ITR Rubber, filiala căreia i-au fost transferate activele, în timp ce aceasta se afla încă sub controlul său.

69. De altfel, trebuie să se observe că se pare că, contrar poziției lor în primă instanță, intimatele recunosc în prezent²⁹ că se poate constata continuitatea economică, deși legăturile structurale nu mai există la data adoptării deciziei Comisiei³⁰.

– Durata legăturilor structurale

70. Este adevărat că legăturile structurale dintre ITR și ITR Rubber nu au existat decât cel mult șapte luni, respectiv între 27 iunie 2001 și 31 ianuarie 2002, în timp ce perioada încălcării acoperită de decizia în litigiu s-a scurs în perioada 1986-2007 și această decizie a fost adoptată în 2009. Acestea fiind spuse, condițiile prevăzute în jurisprudență pentru a atribui ITR Rubber (devenită Parker ITR) răspunderea ca succesori economic intragrup pentru faptele din trecut ale ITR și ale Pirelli Treg începând din 1986 sunt totuși îndeplinite în speță³¹. Societății ITR i s-a transmis răspunderea predecesorului său juridic și economic Pirelli Treg în urma fuziunii sale cu această entitate în 1990. La 27 iunie 2001, în continuare, ITR a creat ITR Rubber (devenită Parker ITR) ca filială deținută 100 %, apoi i-a transferat acesteia, la 1 ianuarie 2002, activele care fac obiectul încălcării. Adăugăm că entitatea juridică ITR Rubber a fost creată de către Saiag/ITR, iar nu de cumpărătorul Parker-Hannifin, activele fiind transferate ITR Rubber atunci când aceasta se afla încă sub controlul Saiag/ITR³². De la 27 iunie 2001 până la cesiunea acesteia la 31 ianuarie 2002, ITR (cedentul activelor) și ITR Rubber (devenită Parker ITR) (cesionarul) au avut între ele legături structurale care există între o societate-mamă și filiala sa deținută în totalitate și făceau parte din aceeași întreprindere (Saiag). Transferul de active care și-a produs efectele la 1 ianuarie 2002 a avut loc, așadar, în timp ce aceste legături structurale existau.

27 — A se vedea în acest sens Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctul 50), în care Curtea nu a preluat analiza contrară sugerată de avocatul general Kokott la punctul 96 din concluzii (EU:C:2007:404, potrivit căreia legăturile structurale trebuie să continue să existe *la data deciziei*).

28 — A se vedea Hotărârile Aalborg Portland și alții/Comisia (EU:C:2004:6, punctele 356 și 357) și Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctele 48-52).

29 — A se vedea punctul 35 din memoriul lor în răspuns în fața Curții.

30 — A se vedea punctele 28, 29, 35 și 41 din memoriul lor în răspuns în fața Curții și punctul 59 din hotărârea atacată, potrivit căruia „[r]eclamantele precizează că jurisprudența recentă confirmă că, în caz de transfer al activelor în cadrul unui grup, teoria succesiunii economice se poate aplica numai dacă legăturile structurale dintre entitatea cesionară și entitatea cedentă continuă să existe la momentul adoptării deciziei prin care se constată încălcarea de către Comisie”.

31 — A se vedea considerentele (370)-(373) ale deciziei în litigiu.

32 — Prin urmare, acest control exercitat de grupul Saiag/ITR cu privire la activitatea în discuție în cadrul acestui grup justifică atribuirea către ITR Rubber (devenită Parker ITR) a unei răspunderi personale.

71. Deși este necesar să existe legături structurale la data transferului, în schimb nu ar trebui să fie necesar ca aceste legături să dureze o perioadă îndelungată și nici pe toată perioada încălcării³³ pentru ca două entități să constituie aceeași unitate economică în sensul dreptului concurenței al Uniunii³⁴. Faptul că ITR Rubber nu a rămas în grupul Saiag și că între crearea și vânzarea acesteia către grupul Parker-Hannifin s-a scurs doar o perioadă scurtă ar trebui să fie, așadar, irelevant, cu atât mai mult cu cât, odată transferate activele în litigiu, Parker ITR și-a continuat participarea la înțelegere³⁵. Faptul de a se întemeia pe evenimente ulterioare transferului de active (și de a trebui să le examineze) ar crea în mod evident insecuritate juridică.

72. Deși jurisprudența nu oferă mai multe indicații concrete cu privire la durata pe care ar trebui să o aibă legăturile structurale (în cauză sunt șapte luni, și nu doar o lună, astfel cum au pretins intimatele), subliniem totuși că, în cauza în care s-au pronunțat Hotărârea Areva și alții/Comisia (T-117/07 și T-121/07, EU:T:2011:69) și, în recurs, Hotărârea Areva/Comisia (C-247/11 P și C-253/11 P, EU:C:2014:257)³⁶, societatea-mamă (Areva Group) deținea o filială o perioadă de patru ani care a fost considerată suficientă pentru a-i aplica o amendă considerabilă, pentru a cărei plată societatea-mamă a fost considerată răspunzătoare în solidar.

– Care sunt circumstanțele în care ITR Rubber a fost, încă de la crearea sa, destinată vânzării și a fost vândută la puțin timp după înființare?

73. Aceste circumstanțe nu par, în opinia noastră, să trebuiască să fie luate în considerare. Astfel, luarea în considerare a unui factor subiectiv precum scopul creării unei filiale (punctul 115 din hotărârea atacată) ar genera insecuritate juridică, fiind necesar ca aplicarea principiului continuității economice să fie reglementată de norme obiective și clare și să nu poată depinde de intenții subiective.

74. Luarea în considerare a obiectivului economic urmărit prin transferul la un termen mai mult sau mai puțin îndepărtat ar fi de asemenea contrară abordării reținute în Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775), în care Marea Cameră a Curții nu a luat în considerare: (i) faptul că transferul activităților AAMS către ETI fusese efectuat în vederea privatizării sale ulterioare, acest fapt neexcluzând continuitatea economică, nici (ii) împrejurarea că predecesorul economic nu dispăruse.

75. Împrejurarea că ITR Rubber fusese creată în mod specific pentru a primi activele în litigiu nu se opune, așadar, constatării continuității economice și nu permite excluderea în mod valabil a răspunderii Parker ITR în calitate de succesori economici al ITR. Situația nu este diferită de cea a ETI, care fusese creată în mod special pentru a continua activitățile AAMS, dat fiind că legislația națională care a creat ETI prevedea în paralel transferul către ETI al unor activități comerciale ale AAMS în sectorul tutunului.

76. Curtea a subliniat de asemenea în Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctul 44)³⁷ că „[e]ste de asemenea lipsită de relevanță împrejurarea că un transfer de activități este hotărât nu de către particulari, ci de legiuitor în perspectiva unei privatizări. Astfel, măsurile de restructurare sau de reorganizare a unei întreprinderi adoptate de autoritățile unui stat membru nu pot avea în mod legal drept consecință compromiterea efectului util al dreptului comunitar al concurenței” (sublinierea noastră).

33 — În această privință, Comisia se întemeiază pe Hotărârile Aalborg Portland și alții/Comisia (EU:C:2004:6) și ArcelorMittal Luxembourg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxembourg și alții (EU:C:2011:190, punctul 104), în care Curtea a validat, în stadiul recursului, analiza Tribunalului care admisesse existența unei continuități economice chiar dacă transferul de active avusese loc după încetarea încălcării.

34 — A se vedea de exemplu Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775, punctul 48 și urm.).

35 — Astfel, potrivit Comisiei, atunci când noua societate-mamă Parker-Hannifin a fost informată cu privire la încălcare, aceasta a decis totuși să disimuleze înțelegerea, sperând că aceasta nu va fi descoperită.

36 — Hotărârea Tribunalului a fost anulată în parte de către Curte, însă nu cu privire la acest punct.

37 — A se vedea de asemenea punctul 95 din Concluziile avocatului general Kokott prezentate în aceeași cauză.

77. În același mod, legăturile structurale dintre cedentul și cesionarul activelor în discuție, în special în cadrul întreprinderii care a săvârșit încălcarea, trebuie apreciate independent de evenimente ulterioare transferului precum dizolvarea întreprinderii sau vânzarea filialei cesionare.

iii) Alt argument al intimatelor: ce tip de legătură structurală?

78. Intimatele susțin că în Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775) Curtea nu ar fi instituit o regulă mecanică potrivit căreia existența în trecut a unei simple legături structurale între cedentul și cesionarul activității implicate într-o încălcare ar atrage automat răspunderea cesionarului pentru săvârșirea unei astfel de încălcări. Curtea ar fi statuat în mod expres că o asemenea consecință era posibilă numai cu condiția să se demonstreze că cedentul și cesionarul erau sub controlul efectiv al aceleiași persoane în momentul existenței legăturii structurale și că aceștia au aplicat în esență aceleași instrucțiuni comerciale³⁸.

79. Acestea se întemeiază pe faptul că, în această hotărâre, Curtea, deși era informată cu privire la existența unei legături structurale între cele două entități în discuție (și anume că acestea erau deținute de aceeași autoritate publică), a încredințat totuși instanței naționale sarcina de a verifica dacă aceste entități fuseseră „sub tutela”³⁹ respectivei autorități, ceea ce instanța națională ar fi negat de altfel.

80. Potrivit intimatelor, în decizia în litigiu, Comisia ar fi omis complet să aprecieze dacă, în scurta perioadă cât a durat legătura structurală care a existat între ITR și ITR Rubber, aceste două entități se aflaseră, astfel cum prevede Hotărârea ETI și alții (EU:C:2007:775), sub controlul aceleiași persoane și, având în vedere legăturile strânse care le uneau pe plan economic și organizațional, aplicaseră în esență aceleași instrucțiuni comerciale. Decizia în litigiu ar menționa numai faptul că, la momentul cesiunii activităților conducte marine de către ITR către ITR Rubber, cea de a doua era „deținută 100 %” de către prima societate. Decizia menționată nu ar face nicio mențiune cu privire la jurisprudența în temeiul căreia se poate prezuma că o societate-mamă exercită o influență decisivă asupra unei filiale deținute 100 %. Intimatele deduc de aici că, din moment ce Comisia a omis să aprecieze în decizia în litigiu dacă ITR și ITR Rubber (devenită Parker ITR) constituiau o singură întreprindere în scurta perioadă de timp în care acestea au avut o legătură structurală, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că Parker ITR nu putea fi considerată răspunzătoare pentru comportamentul ITR doar pe baza unei astfel de legături structurale din trecut.

81. Pe lângă faptul că, în cauza ETI, era normal ca Curtea să încredințeze instanței naționale sarcina de a verifica dacă AAMS (care și-a transferat activitățile) și ETI (care era cesionarul acestora), deținute de aceeași entitate publică, se aflaseră într-adevăr sub tutela acesteia din urmă (problemă care nu se pune în cazul de față în care legătura structurală reunește numai ITR și ITR Rubber), argumentul intimatelor nu poate fi convingător din moment ce Curtea a statuat în mod clar în Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia (C-97/08 P, EU:C:2009:536, punctul 60) că, „[î]n cazul particular în care o societate-mamă deține 100 % din capitalul filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor

38 — Punctul 49 din această hotărâre.

39 — Trebuie să se observe că, în memoriul în răspuns în fața Curții, intimatele declară că „Curtea a oferit Consiglio di Stato italian posibilitatea de a aprecia, pe baza criteriului privind «controlul efectiv» stabilit prin hotărâre, dacă ETI putea fi considerată răspunzătoare pentru comportamentul AAMS” (sublinierea noastră). Termenul utilizat în limba engleză în memoriul lor în original este „actual control”. Or, această expresie nu figurează ca atare în traducerea în limba engleză a Hotărârii ETI. La punctul 51 din această hotărâre, se pune problema că AAMS și ETI au fost „sub tutela” entității publice în cauză, ceea ce s-a tradus în limba engleză prin „AAMS and ETI were subject to the control of that public entity”.

comunitare ale concurenței, pe de o parte, această societate-mamă poate exercita o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale^[40] și, pe de altă parte, există o prezumție refragabilă potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale^[41]”.

82. Curtea a continuat la punctul 61 din această hotărâre afirmând că, „în aceste condiții, este suficient să se dovedească de către Comisie că întregul capital al unei filiale este deținut de societatea sa mamă pentru a prezuma că aceasta din urmă exercită o influență decisivă asupra politicii comerciale a acestei filiale. Prin urmare, Comisia va fi în măsură să considere societatea-mamă răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate filialei sale, cu excepția cazului în care această societate-mamă, căreia îi revine obligația de a răsturna această prezumție, nu prezintă elemente de probă suficiente de natură să demonstreze că filiala sa se comportă în mod autonom pe piață^[42]”.

83. Intimatele invocă de asemenea Hotărârea ThyssenKrupp Nirosta/Comisia (EU:C:2011:191), în care nici Comisia și nici Curtea nu au evocat legătura structurală care a existat inițial între cedentul Thyssen Stahl și cesionarul ThyssenKrupp Nirosta ca motiv posibil, chiar suficient, pentru a considera cea de a doua entitate răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al primei societăți⁴³.

84. În opinia noastră, hotărârea menționată nu este pertinentă în prezenta cauză întrucât, în cauza în care s-a pronunțat în recurs Hotărârea ThyssenKrupp Nirosta/Comisia (EU:C:2011:191), Curtea nu era chemată să se pronunțe dacă o continuitate economică putea decurge dintr-un simplu transfer de active, ci dintr-o simplă declarație a cumpărătorului de active de a-și asuma răspunderea pentru comportamentul ilicit legat de aceste active. În cadrul recursului, Curtea s-a putut pronunța numai cu privire la problema dacă aprecierea Tribunalului (care se referea numai la declarația respectivă) era corectă sau nu era corectă.

d) Concluzia cu privire la primul motiv

85. Rezultă din considerațiile de mai sus că, într-o cauză precum cea din speță, o continuitate economică în sensul jurisprudenței Curții poate exista între două entități juridice care au avut legături structurale, chiar și numai pentru o perioadă scurtă. În consecință, Comisia avea dreptul de a se întemeia pe prezumția potrivit căreia societatea-mamă (ITR) care deține în totalitate o filială (ITR Rubber) exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale pentru a stabili că cedentul și cesionarul activelor s-au aflat „sub controlul aceleiași persoane” și au aplicat „în esență aceleași instrucțiuni comerciale”⁴⁴.

86. Este ceea ce a făcut Comisia în considerentul (370) al deciziei în litigiu, arătând că, „la data la care a avut loc transferul, ITR SpA și ITR Rubber srl împărțeau legăturile economice ale unei societăți-mamă și ale unei filiale deținute 100 %” și că „aparțineau în plus aceleiași întreprinderi”⁴⁵.

40 — Curtea se referă în acest sens la Hotărârea Imperial Chemical Industries/Comisia (48/69, EU:C:1972:70, punctele 136 și 137).

41 — Curtea se referă în acest sens la Hotărârile AEG-Telefunken/Comisia (107/82, EU:C:1983:293, punctul 50) și Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia (EU:C:2000:630, punctul 29).

42 — Curtea se referă în acest sens la Hotărârea Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia (EU:C:2000:630, punctul 29).

43 — Punctul 153 din această hotărâre.

44 — Este interesant de observat că, în ancheta cu privire la înțelegerea conducte marine în Statele Unite, Parker ITR a fost acuzată și a pledat vinovată pentru un comportament ilicit care data din 1999, și anume cu trei ani înainte de achiziționarea activelor de către Parker. A se vedea DOJ Press Release, Italian Subsidiary of U.S.-Based Company Agrees to Plead Guilty for Participating in International Price-Fixing Conspiracy (Feb. 16, 2010), http://www.justice.gov/atr/public/press_releases/2010/255258.htm. În Statele Unite, noțiunea de succesiune a responsabilității nici nu include condiția unei continuități economice. În principiu, răspunderea (penală, de altfel) nu se reduce în momentul fuziunii sau al achiziționării acțiunilor, ci se transferă în momentul fuziunii de la entitatea anterioară la următoarea entitate. A se vedea în această privință „EU Court Decision Significantly Reduces Cartel Fines in Marine Hose Investigation”, King & Spalding, 22 mai 2013, care citează jurisprudența americană în discuție.

45 — A se vedea de asemenea, cu privire la legăturile structurale, considerentul (373) al deciziei în litigiu.

87. ITR deținea 100 % din acțiunile ITR Rubber pentru perioada cuprinsă între 27 iunie 2001 și 31 ianuarie 2002, respectiv timp de șapte luni. Prin urmare, potrivit jurisprudenței constante, exista o prezumție legală că prima exercita o influență decisivă asupra acesteia din urmă⁴⁶.

88. Astfel cum rezultă din Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia (EU:C:2009:536) (a se vedea punctele 81 și 82 din prezentele concluzii), teza Comisiei care implică întemeierea pe prezumția de 100 % în prezenta cauză era, așadar, corectă.

89. Adăugăm că intimatele aveau dreptul să răstoarne prezumția influenței decisive care decurge din deținerea întregului capital și considerăm că acestea au încercat să procedeze în acest sens în memoriile lor prezentate în fața Tribunalului. Acestea s-au întemeiat printre altele pe prevederile contractului încheiat în decembrie 2001 între Parker-Hannifin și ITR în vederea cesiunii ITR Rubber.

90. Acestea susțin de asemenea în stadiul recursului că mai multe dintre aceste prevederi interziceau ITR să exercite orice influență asupra ITR Rubber, de la data încheierii contractului amintit.

91. Contractul în discuție (un document de 64 de pagini, care cuprinde 12 capitole împărțite în secțiuni multiple) a fost prezentat efectiv în fața Tribunalului anexat la cerere⁴⁷, dar, întrucât Tribunalul a exclus de la bun început existența unei continuități economice între ITR și ITR Rubber, acesta nu a examinat argumentele (contradictorii) deduse din acest document de către intimate și de către Comisie.

92. Pe de altă parte, considerăm că, contrar considerațiilor Tribunalului, Comisia nu era obligată să atribuie răspunderea pentru comportamentul ilicit societăților-mamă Saiag și ITR.

93. Pe de o parte, rezultă din jurisprudența Uniunii⁴⁸ că Comisia putea alege să considere răspunzător pentru comportamentul ilicit fie predecesorul economic, fie succesorul economic, fie pe cei doi în solidar⁴⁹.

94. Pe de altă parte, împrejurarea că, într-o cauză anterioară, Comisia a ales să atribuie răspunderea societății-mamă cedente, iar nu filialei care făcuse obiectul cesiunii, este lipsită de relevanță din moment ce practica sa decizională anterioară nu creează un cadru juridic obligatoriu pentru a aprecia legalitatea actelor pe care le adoptă ulterior⁵⁰.

95. Astfel cum a arătat Comisia în mod întemeiat, alegând, în prezenta cauză, să atribuie răspunderea pentru încălcarea ITR Rubber în calitate de succesor economic al ITR, Comisia și-a exercitat puterea de apreciere recunoscută de jurisprudență⁵¹.

46 — În fapt, acest lucru a fost recunoscut chiar de ITR în „Act of transfer of marine hose assets by ITR to ITR Rubber” (anexa 2 la răspunsul formulat de Parker la comunicarea privind obiecțiunile), p. 420 din cererea introductivă în primă instanță, care se referă la ITR ca „attuale unico socio controllante”.

47 — Acest contract fusese prezentat de asemenea în cursul procedurii administrative anexat la răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile.

48 — A se vedea Hotărârile ArcelorMittal Luxembourg și alții/Comisia (T-405/06, EU:T:2009:90, punctele 112-117 și jurisprudența citată, care a fost confirmată de către Curte în recurs în Hotărârea ArcelorMittal Luxembourg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxembourg și alții) și Hotărârea Hoechst/Comisia (T-161/05, EU:T:2009:366, punctul 64, „imputarea în sarcina noului operator a unei încălcări comise de un fost operator este o posibilitate pe care, în anumite împrejurări, jurisprudența o recunoaște Comisiei, iar nu o obligație”).

49 — Curtea a subliniat în Hotărârea recentă Dow Chemical și alții/Comisia (C-499/11 P, EU:C:2013:482, punctul 49 și jurisprudența citată) că „nu există o «prioritate» în ceea ce privește aplicarea unei amenzi de către Comisie uneia sau alteia dintre aceste societăți”, și anume societatea-mamă sau filiala acesteia.

50 — A se vedea de asemenea punctul 95 din Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza ETI și alții (EU:C:2007:404).

51 — A se vedea Hotărârile Erste Group Bank și alții/Comisia (C-125/07 P, C-133/07 P și C-137/07 P, EU:C:2009:576, punctul 82) și Team Relocations și alții/Comisia (C-444/11 P, EU:C:2013:464, punctele 159 și 160)

96. Rezultă că hotărârea atacată trebuie anulată în măsura în care s-a considerat că aplicarea principiului continuității economice era exclusă în prezenta cauză. În consecință, cauza trebuie trimisă la Tribunal pentru ca acesta să examineze dacă elementele prezentate de intimat sunt suficiente pentru a răsturna prezumția potrivit căreia ITR, în calitate de societate-mamă care deține întregul capital al ITR Rubber și care aparține, la fel ca și aceasta din urmă, aceluiași grup, a exercitat o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale, precum și argumentul, prezentat cu titlu subsidiar de către intimat, potrivit căruia, în ipoteza în care decizia în litigiu s-ar fi întemeiat în mod implicit pe această prezumție, ar fi avut loc o încălcare a dreptului lor la apărare, întrucât comunicarea privind obiecțiunile nu se referise în mod clar la aceasta⁵².

97. În sfârșit, trebuie să se adopte o poziție cu privire la un ultim aspect în cadrul acestui motiv. Intimatele arată că, în recursul său, Comisia nu a contestat punctele din hotărârea atacată în care Tribunalul a admis al cincilea și al șaselea motiv ale acțiunii și a considerat că amenda fusese majorată în mod greșit pentru motivul că acestea avuseseră un rol de conducător (punctele 139 și 140, 145 și 146, precum și 253 și 254). Intimatele deduc de aici că hotărârea atacată ar fi rămas definitivă cu privire la acest aspect. Această teză este vădit incorectă. Astfel, la punctele citate, Tribunalul nu a examinat nicidecum temeinicia argumentelor invocate pentru a contesta rolul de conducător avut de Parker ITR. Acesta a dedus pur și simplu, în mod mecanic, concluziile din constatările sale referitoare la lipsa continuității economice. Anularea pe care o propunem acoperă punctele în discuție.

B – Al doilea motiv: încălcarea principiului ne ultra petita și a principiului nediscriminării

1. Hotărârea atacată

98. După analizarea acțiunii, Tribunalul, exercitându-și competența de fond, s-a pronunțat cu privire la cuantumul final al amenzii după cum urmează:

„250. În această privință, trebuie amintit că, prin natura sa, stabilirea unei amenzi de către Tribunal, în cadrul exercitării competenței sale de fond, nu este un exercițiu aritmetic exact. Pe de altă parte, Tribunalul nu este ținut de calculele Comisiei, ci trebuie să efectueze propria apreciere, ținând seama de toate împrejurările cauzei [...]

[...]

257. Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie, în primul rând, să se anuleze articolul 1 litera (i) din decizia [în litigiu], întrucât privește încălcarea reproșată Parker ITR pentru perioada anterioară lunii ianuarie 2002, în al doilea rând, să se stabilească valoarea amenzii aplicate acesteia la 6 400 000 de euro, sumă la a cărei plată Parker-Hannifin trebuie obligată în solidar în limita a 6 300 000 de euro, din moment ce răspunderea solidară a Parker-Hannifin nu poate fi reținută pentru perioada dintre 1 și 31 ianuarie 2002, și, în sfârșit, în al treilea rând, să se respingă acțiunea în rest.”

2. Argumentele părților

99. Comisia susține că, prin reducerea cu 100 000 de euro a majorării aplicate pentru durata cuantumului în limita căruia societatea-mamă Parker Hannifin este răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii, Tribunalul a statuat *ultra petita*. Astfel, Parker-Hannifin nu contestase nici durata efectivă a participării sale la încălcare (pe care Tribunalul a confirmat-o de altfel la punctele 129 și 256 din hotărâre), nici factorul corespunzător aplicat la calculul cuantumului amenzii. În această

52 — A se vedea în acest context de exemplu Hotărârea Ballast Nedam/Comisia (C-612/12 P, EU:C:2014:193).

privință, Comisia amintește că, în Hotărârile KME Germany și alții/Comisia și Chalkor/Comisia⁵³, Curtea subliniază că „exercitarea competenței de fond nu echivalează cu un control din oficiu” și că „sarcina de a invoca motive împotriva [deciziei în litigiu] și de a prezenta elemente de probă în susținerea acestor motive revine reclamantului”.

100. Comisia observă că motivarea dată la punctul 257 din hotărârea atacată pentru a justifica această reducere („din moment ce răspunderea solidară a Parker-Hannifin nu poate fi reținută pentru perioada cuprinsă între 1 și 31 ianuarie 2002”) este lipsită de relevanță întrucât, în decizia în litigiu, răspunderea Parker-Hannifin nu a fost reținută pentru perioada în discuție. Întrucât Tribunalul a intenționat să facă trimitere la împrejurarea că participarea filialei Parker ITR la încălcare, astfel cum a fost reținută în hotărârea atacată, ar fi fost mai lungă cu o lună (de la 1 ianuarie 2002) decât cea a Parker-Hannifin (de la 31 ianuarie 2002), nu ar fi trebuit să reducă suma la a cărei plată Parker-Hannifin este obligată în solidar, ci să majoreze cuantumul amenzii aplicate Parker ITR.

101. Comisia arată că, potrivit orientărilor pe care le-a aplicat pentru calculul amenzilor⁵⁴ și la care s-a referit Tribunalul în hotărârea atacată, această diferență de o lună în ceea ce privește durata încălcării nu poate, ținând seama de metoda de rotunjire⁵⁵, aplicată tuturor destinatarilor deciziei în litigiu, să justifice o reducere a amenzii doar pentru unul dintre acești destinatari. Astfel, Tribunalul ar fi încălcat principiul nediscriminării. Cel puțin, ar fi trebuit să prezinte motivele pentru care se îndepărta, în cazul Parker-Hannifin, de orientări, ceea ce omis să facă.

102. Cu titlu introductiv, intimamentele amintesc că, dat fiind că hotărârea atacată a fost pronunțată în cadrul unei proceduri care privește doar intimamentele, Tribunalul, în cadrul exercitării competenței sale de fond, nu era ținut în principiu de metoda de calcul al amenzii utilizată de Comisie⁵⁶. În plus, Tribunalul ar fi respectat orientările pentru a recalcula cuantumul amenzii aplicate Parker ITR.

103. În ceea ce privește partea din amenda aplicată Parker ITR la a cărei plată Parker-Hannifin ar putea fi obligată în solidar, Tribunalul a decis să acorde acesteia din urmă o reducere pentru a ține seama de faptul că participarea sa (ca societate-mamă a Parker ITR) la încălcare fusese mai scurtă cu o lună decât participarea directă a Parker ITR. În opinia intimatelor, această abordare ar fi singura care respectă principiul nediscriminării. Majorarea cuantumului amenzii aplicate Parker ITR, astfel cum a propus Comisia, ar fi constituit o discriminare a Parker ITR în raport cu ceilalți destinatari ai deciziei în litigiu. Reținerea răspunderii Parker-Hannifin la limita aceluiași quantum ca și cel al amenzii aplicate Parker ITR ar fi constituit o discriminare în privința Parker-Hannifin, din moment ce participarea sa la încălcare a fost mai scurtă decât cea a Parker ITR.

3. Aprecieri

104. În opinia noastră, prin reducerea cu 100 000 de euro a majorării aplicate pentru durata cuantumulului în limita căruia societatea-mamă Parker Hannifin este răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii, Tribunalul a statuat *ultra petita*.

53 — C-389/10 P, EU:C:2011:816, punctul 131, și C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 64.

54 — Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003, JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264.

55 — Conform punctului 24 din orientări, „[...] perioadele mai mici de un semestru se consideră o jumătate de an; perioadele mai mari de șase luni, dar mai mici de un an, se calculează ca un an întreg”.

56 — Hotărârea Volkswagen/Comisia (C-338/00 P, EU:C:2003:473, punctul 147).

105. Pe de o parte, am abordat în detaliu importanța și întinderea competenței de fond a Tribunalului în Concluziile noastre prezentate în cauza C-295/12 P, acesta din urmă fiind obligat să efectueze o examinare aprofundată a calculului amenzii. Astfel, cu ocazia efectuării controlului, Tribunalul nu se poate întemeia doar pe marja de apreciere de care dispune Comisia pentru a renunța să mai exercite un asemenea control aprofundat atât în drept, cât și în fapt, cu privire la amenda aplicată sau să nu solicite Comisiei să explice schimbarea politicii sale cu privire la amenzi într-un caz determinat.

106. Pe de o parte, nu este mai puțin adevărat că, potrivit jurisprudenței, „întrucât instanța [Uniunii] nu se poate pronunța *ultra petita* cu privire la excesul de putere [...], anularea pe care o pronunță nu o poate depăși pe cea solicitată de reclamant”⁵⁷.

107. Or, este clar că în speță Parker-Hannifin nu contestase nici durata efectivă a participării sale la încălcare (pe care, așa cum susține Comisia, Tribunalul a confirmat-o astfel la punctele 129 și 256 din hotărâre, și anume în perioada cuprinsă între 31 ianuarie 2002 și 2 mai 2007), nici factorul corespunzător aplicat la calcularea cuantumului amenzii (respectiv factorul legat de durată).

108. În plus, în Hotărârile KME Germany și alții/Comisia și Chalkor/Comisia⁵⁸, Curtea subliniază că „exercitarea competenței de fond nu echivalează cu un control din oficiu și [amintește] că procedura în fața instanțelor Uniunii este contradictorie. Cu excepția motivelor de ordine publică pe care instanța este ținută să le examineze din oficiu, cum ar fi lipsa de motivare a deciziei atacate, sarcina de a invoca motive împotriva acestora din urmă și de a prezenta elemente de probă în susținerea acestor motive revine reclamantului”.

109. Intimatele au contestat desigur cu succes rolul de conducător ca circumstanță agravantă reținută împotriva lor, în urma căreia Tribunalul a ajustat amenda (a se vedea punctele 145, 146 și 254 din hotărârea atacată). Însă, considerăm că Tribunalul nu poate, chiar și în cadrul exercitării competenței de fond, să deducă de aici posibilitatea de a modifica alte aspecte ale amenzii (în speță, factorul legat de durată) *împotriva cărora reclamanta în primă instanță nu a invocat niciun motiv*.

110. Motivarea dată la punctul 257 din hotărârea atacată⁵⁹ pentru a justifica această reducere („din moment ce răspunderea solidară a Parker-Hannifin nu poate fi reținută pentru perioada cuprinsă între 1 și 31 ianuarie 2002”) este, pe de altă parte, lipsită de relevanță întrucât, în decizia în litigiu, răspunderea Parker-Hannifin nu a fost reținută pentru perioada în discuție.

111. La fel ca și Comisia și întrucât Tribunalul a intenționat să facă trimitere la împrejurarea că participarea filialei Parker ITR la încălcare, astfel cum a fost reținută în hotărârea atacată, ar fi fost mai lungă cu o lună (de la 1 ianuarie 2002) decât cea a Parker-Hannifin (de la 31 ianuarie 2002), considerăm că Tribunalul ar fi trebuit în acest caz nu să reducă suma la a cărei plată Parker-Hannifin trebuia obligată în solidar, ci să majoreze cuantumul amenzii aplicate Parker ITR. Astfel, este incorect să se reducă *partea necontestată* a amenzii aplicate societății-mamă – în loc să se ridice *cuantumul părții contestate din amenda* aplicată Parker ITR.

112. În ceea ce privește argumentul Comisiei potrivit căruia Tribunalul ar fi trebuit să prezinte motivele pentru care s-a îndepărtat de orientări doar pentru unul dintre destinatarii deciziei în litigiu, și anume Parker-Hannifin, ni se pare clar, interpretând punctul 250 din hotărârea atacată, că Tribunalul a intenționat „să efectueze propria apreciere” și nu s-a simțit astfel ținut de orientări.

57 — Hotărârea Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții (C-310/97 P, EU:C:1999:407, punctul 52 și jurisprudența citată). A se vedea de asemenea de exemplu Hotărârile Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (C-78/03 P, EU:C:2005:761, punctele 44-50), ENI/Comisia (C-508/11 P, EU:C:2013:289, punctul 103) și Arkema/Comisia (C-520/09 P, EU:C:2011:619, punctul 61 și jurisprudența citată).

58 — EU:C:2011:816, punctul 131, și EU:C:2011:815, punctul 64.

59 — A se vedea nota de subsol 9 din prezentele concluzii.

113. Or, astfel cum a amintit avocatul general Maduro, „în cadrul exercitării competenței de fond, instanța [Uniunii] este ținută de aceleași obligații juridice ca și Comisia atunci când aceasta impune o sancțiune”. Aceste obligații includ, printre altele, obligația de motivare⁶⁰.

114. În acest context, apreciem că diminuarea amenzii aplicate Parker-Hannifin pentru simplul motiv că „răspunderea solidară a Parker-Hannifin nu poate fi reținută pentru perioada cuprinsă între 1 [ianuarie] și 31 ianuarie 2002” (punctul 257 din hotărârea atacată) nu este motivată suficient.

115. Rezultă că, pentru aceste considerații, al doilea motiv trebuie admis.

C – Cu privire la calculul amenzii în ipoteza în care primul motiv ar fi admis

116. În ipoteza în care Curtea ar decide să recalculeze cuantumul amenzii, intimatele susțin, în primul rând, că nu se poate aplica nicio majorare pentru circumstanțe agravante.

117. În al doilea rând, intimatele susțin că amenda pentru a cărei plată Parker ITR ar putea fi, în cazul unui nou calcul, considerată singura răspunzătoare nu poate, în conformitate cu articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul CE nr. 1/2003⁶¹, să depășească 10 % din cifra sa de afaceri. Acestea amintesc că, până la 31 ianuarie 2002, Parker ITR (în acest caz ITR Rubber) și Parker-Hannifin erau două întreprinderi distincte. Acesta este motivul pentru care decizia în litigiu a reținut răspunderea solidară a Parker-Hannifin numai pentru o parte (respectiv 8 320 000 de euro) din toată amenda aplicată Parker ITR (respectiv 17 290 000 de euro). Pentru același motiv, în scopul stabilirii plafonului de 10 % aplicabil cuantumului amenzii pentru a cărei plată Parker ITR este considerată singura răspunzătoare, decizia în litigiu ar fi trebuit să ia în considerare cifra de afaceri realizată în 2008 de către Parker ITR (respectiv 9 304 570 de euro), iar nu cifra de afaceri consolidată a grupului Parker.

118. Argumentele intimatelor corespund celor din cel de al optulea motiv în primă instanță pe care Tribunalul l-a examinat și l-a respins (a se vedea punctele 227 și 228 din hotărârea atacată). Potrivit punctului 228, „[a]vând în vedere că primul motiv a fost admis, al optulea motiv, în ceea ce privește perioada încălcării anterioară datei de 1 ianuarie 2002 în care încălcarea a fost comisă de ITR, este inoperant. Pe de altă parte, este nefondat, în ceea ce privește perioada încălcării ulterioară datei de 1 ianuarie 2002, din moment ce, în toată această perioadă, cu excepția unei luni, Parker ITR și Parker-Hannifin constituiau o unitate economică răspunzătoare pentru încălcarea sancționată. Prin urmare, plafonul amenzii putea fi calculat pe baza cifrei de afaceri globale a acestei întreprinderi, cu alte cuvinte a tuturor componentelor sale cumulate”.

119. Este adevărat că, în Concluziile noastre prezentate în cauza YKK și alții/Comisia (C-408/12 P, EU:C:2014:66, punctele 96-145), în urma unei analize detaliate, am concluzionat „că Tribunalul [încălcă] articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 întrucât numai filiala (YKK Stocko) ar fi trebuit considerată ca fiind întreprinderea care participă la încălcare în privința primei perioade și, prin urmare, cifra de afaceri a acesteia, iar nu cea a grupului, trebuia luată în considerare pentru calculul plafonului de 10 %”. În Concluziile prezentate în cauza Gascogne Sack Deutschland/Comisia (C-40/12 P, EU:C:2013:361, punctele 71-90), avocatul general Sharpston pusese concluzii în același sens.

60 — Hotărârea Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia (C-397/03 P, EU:C:2006:328, punctul 60). Curtea se referă în acest sens la Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia (EU:C:2004:6, punctul 372). A se vedea de asemenea de exemplu Hotărârea Acerinox/Comisia (C-57/02 P, EU:C:2005:453), potrivit căreia Curtea a anulat în parte hotărârea Tribunalului pentru nemotivare. A se vedea de asemenea articolul 36 din Statutul Curții de Justiție, care prevede că „[h]otărârile se motivează”. A se vedea între altele Hotărârea Consiliul/de Nil și Impens (C-259/96 P, EU:C:1998:224, punctul 32) și Ordonanțele Meyer/Comisia (C-151/03 P, EU:C:2004:381, punctul 72), precum și L/Comisia (C-230/05 P, EU:C:2006:270, punctul 83).

61 — Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167).

120. Nu este mai puțin adevărat că, în speță, intimatele nu se pot prevala de aceste argumente, dat fiind că nu au formulat recurs, chiar și un recurs incident, împotriva punctelor 227 și 228 din hotărârea atacată, la care Tribunalul a soluționat acest punct.

121. În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 172 din Regulamentul de procedură, intrat în vigoare la 1 noiembrie 2012, orice parte din cauza relevantă care s-a aflat pe rolul Tribunalului care are interes în admiterea sau în respingerea recursului poate depune un memoriu în răspuns în termen de două luni de la notificarea cererii de recurs. Articolul 176 alineatul (1) din acest regulament menționează, în plus, că părțile prevăzute la articolul 172 din prezentul regulament pot depune un recurs incident în același termen precum cel prevăzut pentru depunerea memoriului în răspuns. În sfârșit, articolul 176 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede că recursul incident trebuie formulat prin înscris separat, distinct de memoriul în răspuns.

122. În ședință, Curtea a adresat intimatelor întrebări cu privire la motivele pentru care acestea nu au depus un recurs incident. Acestea au răspuns că nu exista în hotărârea Tribunalului nicio constatare care să poată fi atacată în măsura în care Tribunalul nu luase nicio decizie cu privire la cifra de afaceri care trebuie luată în considerare la calcularea amenzii, în condițiile în care, la punctul 229 din hotărârea atacată, Tribunalul consideră că, „[a]vând în vedere că primul motiv a fost admis, nu mai este necesară examinarea celorlalte critici, întemeiate pe încălcarea principiilor răspunderii personale și proporționalității și nemotivării, întrucât privesc incidența luării în considerare, în decizia atacată, a perioadei anterioare datei de 1 ianuarie 2002”.

123. Or, este clar că această teză nu este corectă. Reiese în mod vădit din cuprinsul punctului 120 din prezentele concluzii că Tribunalul s-a pronunțat într-adevăr cu privire la aspectul în discuție, ceea ce se reflectă, de altfel, în dispozitivul hotărârii atacate.

124. În orice caz, intimatele au consacrat, în memoriul lor în răspuns, 15 puncte (83-97) tezei potrivit căreia, „[i]n cazul în care, în pofida argumentelor prezentate mai sus în titlul II, primul motiv este admis, iar Curtea decide să recalculeze quantumul amenzii, intimatele susțin: (i) că nicio majorare pentru circumstanțe agravante nu poate fi aplicată pentru motivele prezentate mai sus și (ii) că amenda pentru a cărei plată Parker ITR este considerată singura răspunzătoare nu poate depăși 10 % din cifra sa de afaceri”. Acest lucru indică în mod clar că, la data lecturii recursului Comisiei în prezenta cauză, acestea și-au dat seama că exista o posibilitate ca acest recurs să fie admis de către Curte și ca, în consecință, aprecierea primului motiv invocat în fața Tribunalului de către acesta din urmă să fie anulată. Este motivul pentru care ele au invocat toate aceste argumente la punctele 83-97 din memoriul lor în răspuns. Or, astfel cum am explicat mai sus, în cazul în care intimatele intenționau să invoce din nou motivul, nu puteau să o facă, potrivit Regulamentului de procedură, decât într-un recurs incident, iar nu să se limiteze să își susțină argumentele în memoriul lor în răspuns.

125. Din moment ce intimatele nu au formulat recurs incident prin înscris separat, diferit de memoriul lor în răspuns, argumentele acestora de mai sus trebuie respinse ca inadmisibile⁶².

62 — În orice caz, intimatele nici nu au atacat punctele 227 și 228 din hotărârea atacată.

IV – Concluzie

126. Prin urmare, propunem Curții:

- să anuleze Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene Parker ITR și Parker-Hannifin/Comisia (T-146/09, EU:T:2013:258), în măsura în care acesta a considerat că aplicarea principiului continuității economice era exclusă în prezenta cauză și în măsura în care a înlăturat majorarea amenzii aplicate Parker ITR de către Comisie la calculul amenzii pentru rolul de conducător pe care îl avusese în cadrul înțelegerii;
- să trimită cauza la Tribunal spre rejudecare pentru a examina dacă elementele prezentate de Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin sunt suficiente pentru a răsturna prezumția potrivit căreia ITR, în calitate de societate-mamă care deține întregul capital al ITR Rubber și care aparține, ca și aceasta din urmă, aceluiași grup, a exercitat o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale;
- să constate că, prin reducerea cu 100 000 de euro a majorării aplicate pentru durată cuantumului în limita căruia societatea-mamă Parker Hannifin era răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii, Tribunalul s-a pronunțat *ultra petita*;
- să constate că diminuarea amenzii aplicate Parker-Hannifin pentru simplul motiv că „răspunderea solidară a Parker-Hannifin nu poate fi reținută pentru perioada cuprinsă între 1 [ianuarie] și 31 ianuarie 2002” nu este suficient motivată de către Tribunal și
- să amâne pronunțarea cu privire la cheltuielile de judecată.